

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

Медичний інститут
Кафедра гігієни, соціальної медицини, громадського здоров'я та медичної
інформатики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Н.М. Іщенко

«18» 01 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЕПІДЕМІОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – 22 «Охорона здоров'я»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ – 222 «Медицина»

Укладач

Зюзін В.О.

Завідувач кафедри

Зюзін В.О.

Гарант освітньої програми

Клименко М.О.

Директор інституту

Грищенко Г.В.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Вступ

Ця програма розроблена на основі «Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», затвердженого наказом МОЗ України від 22.06.2021 № 1254 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.2021 (№1081/36703), переліку спеціальностей та тривалості підготовки в інтернатурі, затвердженого наказом МОЗ України від 22.06.2021 № 1254.

Навчання проводиться відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції 25.03.2019 за № 293/33264, Стратегії розвитку медичної освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 27 лютого 2019 року №95-р., наказу МОЗ України №1074 від 03.12.2010 «Про заходи МОЗ України щодо удосконалення підготовки лікарів», наказу МОЗ України № 1088 від 10.12.2010 «Про удосконалення післядипломної освіти лікарів», наказу МОЗ України №1254 від 22.06.2021 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську)спеціалізацію» та постанови Кабінету міністрів України за №725 від 14.07.2021 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників», Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII (2014) та інших нормативних документів, що регламентують підготовку фахівців галузі знань «Охорона здоров'я» на післядипломному етапі.

Мета циклу інтернатури – підготовка лікарів відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики лікаря - спеціаліста за спеціальністю «Епідеміологія».

Основним завданням інтернатури є підвищення рівня практичної та теоретичної підготовки інтернів, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом з метою присвоєння звання «лікар-спеціаліст» за спеціальністю «Епідеміологія».

Програму побудовано за системою блоків, що найбільш повно відповідає сучасним міжнародним вимогам до підготовки лікарів-епідеміологів, максимально наближене до практичної діяльності і передбачає інтегрований підхід до здійснення профілактичних і протиепідемічних заходів.

Викладання основних курсів програми здійснюється на кафедрі гігієни, соціальної медицини, громадського здоров'я та медичної інформатики на курсі епідеміології.

Для виконання програми під час навчання передбачено такі види навчальних занять: практичні заняття, семінарські заняття, а також самостійна позааудиторна робота. Основою теоретичної підготовки лікаря-інтерна є самостійна робота над літературою, світовими базами медичних знань (сайт WHO, PubMed, Research gate та ін.). Організаційно-методичний вид діяльності передбачає вирішення таких професійних завдань: планування профілактичних та протиепідемічних заходів; забезпечення комплексності в роботі відділу епідеміологічного нагляду та профілактики інфекційних захворювань. Лікар-інтерн бере участь в організації проведення профілактичних заходів та оцінює їх виконання. При проходженні інтернатури особлива увага приділяється аналітичному виду діяльності.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Спеціальність «Епідеміологія» Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	
Складник системи освіти	Освіта дорослих, післядипломна освіта у сфері охорони здоров'я, спеціалізація (первинна)
Кваліфікація	Професійна кваліфікація Лікар-спеціаліст
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання	Диплом магістра (спеціаліста – для випускників до 2021 року) у галузі знань «22 Охорона здоров'я» за спеціальністю Медицина, Лікувальна справа (за напрямом підготовки «Медицина»), Педіатрія
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и)	Українська
Академічні права інтерна	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування.
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703 № 1254
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: A: Має знання, описує. B: Виконує, керує, демонструє під наглядом. C: Виконує, керує, демонструє самостійно. D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.
Обсяг програми	Тривалість навчання: 1 академічний рік (1716 годин - 57,2 кредитів ЄКТС). Протягом 3 місяців (468 годин – 15,6 кредитів ЄКТС) - навчання на відповідних кафедрах закладів вищої освіти, 8 місяців (1248 годин – 41,6 кредитів ЄКТС) - робота на базах стажування (в Центрах контролю і профілактики хвороб МОЗ України). Основними блоками програми є 11 курсів. Заняття за додатковими програмами проводиться у вигляді таких циклів: медицина невідкладних станів, клінічна мікробіологія.

Роки	Початок навчання/проходження інтернатури			Закінчення навчання/проходження інтернатури		
	Освітня	Практична	Державна	Освітня	Практична	Державна
	Освітня	Практична	Державна	Освітня	Практична	Державна

	частина	частина	Атестація	частина	частина	Атестація
1	01.09 16.06	01.08 16.11	-	15.11 30.06	31.08 15.06	червень

II. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Тривалість підготовки в інтернатурі:

11 місяців (1716 годин - 57,2 кредитів ЄКТС)

Освітня частина:

3 місяці навчання на кафедрі епідеміології та суміжних кафедрах (468 год. 15,6 кредитів ЄКТС) .

Практична частина: 8 місяців стажування на базі стажування в Центрах контролю і профілактики хвороб МОЗ України (1248 год. 41,6 кредитів ЄКТС)

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К	К/Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б/К	В

Б – практична частина підготовки на базі стажування;

К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі;

В – відпустка.

III. ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність	<p>ІК 01. Спроможність до роботи у команді, зокрема у міждисциплінарній та інтернаціональній.</p> <p>ІК 02. Комунікативна компетентність: спроможність до ефективної професійної та міжособистісної комунікації, здатність до вибору стратегії спілкування; навички міжособистісної взаємодії вміння спілкуватися з людьми з особливими потребами, дітьми та особами літнього віку.</p> <p>ІК 03. Вміння делегувати завдання іншим членам команди.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.</p> <p>ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.</p> <p>ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.</p> <p>ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами, здатність формувати, впорядковувати, послідовно висловлювати свої думки.</p> <p>ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно- комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.</p> <p>ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.</p>

	<p>ЗК 07. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю; сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).</p> <p>ЗК 08. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності, здатність усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати культурний рівень, вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 09. Дотримання вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.</p> <p>ЗК 10. Здатність організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.</p> <p>ЗК 11. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні, епідеміологічні та статистичні дані. Здатність використовувати етичні принципи та норми права при збиранні інформації та її використанні.</p> <p>ЗК 12. Спроможність інтерпретувати результати епідеміологічних, медичних та наукових досліджень, здійснювати обробку та інтерпретацію емпіричних та статистичних даних</p> <p>ЗК 13. Здатність до формування системного підходу до аналізу медичної інформації, спираючись на всеосяжні принципи доказової медицини, заснованої на пошуку рішень з використанням теоретичних знань і практичних умінь з метою вдосконалення професійної діяльності</p> <p>ЗК 14. Здатність оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень</p> <p>ЗК 15. Здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну епідеміологічних досліджень, збору даних, поширення та використання результатів наукових досліджень у сфері охорони здоров'я.</p>
<p>Професійні компетентності</p>	<p>ПК 01. Здатність реалізувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології та суміжних дисциплін; ПК 02. Здатність планувати заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб; проводити виявлення і ранню діагностику інфекційних захворювань; первинні протиепідемічні заходи в осередку інфекційної хвороби.</p> <p>ПК 03. Вміння готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення.</p> <p>ПК 04. Спроможність оцінювати показники захворюваності, інтегральні показники здоров'я; виявляти фактори ризику виникнення та перебігу захворювань; формувати групи ризику населення.</p> <p>ПК 05. Здатність визначати джерело та/або місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; отримувати</p>

необхідну інформацію з визначеного джерела; обробляти та аналізувати отриману інформацію;

ПК 06. Здатність визначати негативні фактори навколишнього середовища; аналізувати стан здоров'я певного контингенту; визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту; розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту.

ПК 07. Вміння здійснювати аналіз захворюваності населення, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику, проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ПК 08. Здатність до здійснення комплексу санітарно-протиепідемічних та профілактичних заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню інфекційних захворювань і масових неінфекційних захворювань (отруєнь) та їх ліквідацію, в тому числі в умовах надзвичайних ситуацій.

ПК 09. Здатність до аналізу санітарно-епідеміологічних наслідків катастроф і надзвичайних ситуацій.

ПК 10. Здатність до застосування спеціалізованого устаткування та програмного забезпечення, передбаченого для використання в професійній сфері лікаря-епідеміолога.

ПК 11. Здатність до санітарно-просвітницької діяльності серед різних груп населення з метою усунення факторів ризику і формування навичок здорового способу життя, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я.

ПК 12. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.

ПК 13. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження

ПК 14. Здатність до організації проведення санітарно-евакуаційних заходів.

ПК 15. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я.

ПК 16. Здатність до проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги.

ПК 17. Здатність застосовувати сучасні епідеміологічні та соціально-гігієнічні методики збору і медико-статистичного аналізу інформації про показники здоров'я різних груп (вікові, соціальні, професійні тощо) населення з метою розробки науково - обґрунтованих заходів щодо поліпшення і збереження здоров'я людей.

ПК 18. Здатність використовувати методи оцінки природних і медико-соціальних факторів середовища в розвитку хвороб серед різних груп (вікові, соціальні, професійні тощо) населення, проводити їх корекцію, здійснювати профілактичні заходи щодо попередження інфекційних, паразитарних та неінфекційних хвороб, проводити санітарно освітню роботу щодо питань, пов'язаних з охороною здоров'я.

	<p>ПК 19. Здатність проводити з населенням профілактичні заходи щодо попередження виникнення захворювань, що найбільш часто зустрічаються, здійснювати загальнооздоровчі заходи щодо формування здорового способу життя з урахуванням різних груп (вікових, соціальних, професійних тощо) населення і стану здоров'я, давати рекомендації щодо здорового харчування, по режимам руху і занять фізичною культурою.</p> <p>ПК 20. Здатність до навчання середнього й молодшого медичного персоналу правилам санітарно-гігієнічного режиму перебування пацієнтів і членів їх сімей в медичних організаціях і про ведення серед пацієнтів основних маніпуляцій і процедур, елементам здорового способу життя.</p> <p>ПК 21. Здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу.</p> <p>ПК 22. Здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я.</p>
--	---

IV. ЗМІСТ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Курс 01	Основи загальної епідеміології	
Мета	Вивчити основні поняття, що характеризують епідеміологію як науку та специфіку епідеміологічного підходу до вивчення хвороб людини, засвоїти основні положення вчення про епідемічний процес, теорії саморегуляцію паразитарних систем, теорії природної осередковості та соціально-екологічної концепції, засвоїти основи протиепідемічної діяльності.	
	Знання	Уміння
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати предметну область епідеміології як загальномедичної науки, специфіку популяційного рівня організації життя та його віддзеркалення в медицині; поточні тенденції захворюваності та смертності у світі та в Україні 2. Знати об'єкт та основний предмет епідеміології 3. Знати концепції причин, їх характеристику 4. Знати визначення поняття «епідемічний процес» 5. Знати визначення паразитарної системи як біологічної основи епідемічного процесу 6. Знати три основні ланки епідемічного процесу (джерело інфекції, механізм передачі, сприйнятливий організм) та їх характеристику 7. Знати специфіку розвитку епідемічного процесу в різних групах інфекційних хвороб (антропонозах, зоонозах, сапронозах) 8. Знати роль соціальних та природних 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміти аналізувати ознаки та проявлення епідемічного процесу та виявляти умови, що визначають їх існування 2. Вміти застосовувати основні положення вчення про епідемічний процес при визначенні основних напрямків епідеміологічного нагляду та профілактики інфекційних хвороб 3. Вміти визначати рушійні сили епідемічного процесу 4. Вміти визначати провідні шляхи та чинники передачі збудників інфекційних хвороб 5. Вміти визначати критерії елімінації окремих інфекційних хвороб 6. Вміти визначити критерії ерадикації окремих інфекційних хвороб 7. Вміти застосовувати результати динамічного спостереження за детермінантами епідемічного процесу конкретних інфекційних хвороб з метою удосконалення боротьби з ними та заходів профілактики 8. Вміти використовувати знання з класифікації інфекційних хвороб при проведенні протиепідемічних заходів 9. Вміти обґрунтувати провідні заходи

<p>чинників у розвитку епідемічного процесу</p> <p>9. Знати передумови та провісники погіршення епідемічної ситуації</p> <p>10. Знати основні теоретичні узагальнення епідеміології, що розвивають вчення про епідемічний процес Л.В. Громашевського (теорія природної осередковості Є.Н.Павловського, теорія саморегуляції паразитарних систем В.Д. Белякова, соціально-екологічна концепція Б.Л.Черкаського)</p> <p>11. Знати прояви епідемічного процесу (за часом, у просторі, серед різних вікових, соціальних, професійних та інших значущих груп населення)</p> <p>12. Знати епідеміологічні принципи номенклатури та класифікації хвороб людини</p> <p>13. Знати принципи проведення профілактичних та протиепідемічних заходів</p> <p>14. Знати зміст профілактичних та протиепідемічних заходів, принципи практичної епідеміології, провідні заходи в управлінні епідемічним процесом окремих груп інфекційних хвороб</p> <p>15. Знати підходи до вивчення, критерії оцінки ефективності та якості протиепідемічних заходів</p> <p>16. Знати теоретичні передумови ліквідації інфекційних хвороб</p> <p>17. Знати алгоритм протиепідемічної роботи в епідемічному осередку</p> <p>18. Знати відкриті джерела даних щодо показників здоров'я</p>	<p>профілактики та боротьби з окремими групами інфекційних хвороб людини</p> <p>10. Вміти оцінювати якість та ефективність протиепідемічних заходів</p> <p>11. Вміти застосовувати основні принципи епідеміологічного підходу до вивчення хвороб людини</p> <p>12. Вміти здійснити оцінювання відмінностей в структурі смертності населення країн з різними рівнями соціально-економічного розвитку</p> <p>13. Вміти визначати різницю між причиною і зв'язком, фактором ризику і зв'язком</p> <p>14. Вміти застосовувати засоби вимірювання частоти, які використовуються у сфері громадського здоров'я</p> <p>15. Вміти обраховувати та інтерпретувати отримані показники (превалентність, інцидентність тощо)</p> <p>16. Вміти застосовувати принципи обрахунку вимірників здоров'я та інтерпретувати їх</p> <p>17. Вміти користуватися відкритими джерелами даних щодо показників здоров'я</p>
---	--

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Заповнення та/або оцінка якості заповнення термінового повідомлення (ф.058/о) про вперше виявлений випадок захворювання, НППІ тощо	С
2	Внесення даних про виявлений випадок інфекційного захворювання до журналу реєстрації інфекційних захворювань (ф.060/о)	С
3	Заповнення карти епідеміологічного обстеження осередку інфекційного захворювання (ф.357/о)	С
4	Складання індивідуального плану роботи лікаря-епідеміолога	С
5	Складання звіту з інфекційної захворюваності (ф.1) за календарний місяць	С
6	Складання звіту з інфекційної захворюваності (ф.2) за календарний рік	С

Курс 02	Вступ до біостатистики. Принципи доказової медицини.	
Навчальна мета	Ознайомитись з основними типами дизайну епідеміологічних досліджень та організацією їх проведення, вивчити основні статистичні показники, які застосовують для вимірювання захворюваності населення, засвоїти методи відображення епідеміологічних даних, опанувати методики проведення описових та аналітичних досліджень, вивчити окремі способи виявлення та оцінки причини виникнення та поширення хвороб людини	
	Знання	Уміння
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати термінологію для описання дизайну епідеміологічних досліджень 2. Знати етапи епідеміологічних досліджень 3. Знати значення статистичних показників для вивчення захворюваності населення 4. Знати формули розрахунку інтенсивних показників 5. Знати формули розрахунку екстенсивних показників 6. Знати формули розрахунку показників наочності 7. Знати фактори, що впливають на величину статистичних показників, що використовуються для вивчення захворюваності населення 8. Знати епідеміологічний зміст інтенсивних та екстенсивних показників 9. Знати можливі помилки інтерпретації інтенсивних та екстенсивних показників 10. Знати методи відображення епідеміологічних даних 11. Знати цілі та призначення описових епідеміологічних досліджень 12. Знати прояви захворюваності у часі, за територією та серед різних груп населення; 13. Знати методи формальної логіки, що використовуються в описовій епідеміології для формулювання гіпотез про фактори ризику; 14. Знати напрями використання результатів описово-оцінювальних епідеміологічних досліджень у подальшому аналізі захворюваності та практиці охорони здоров'я. 15. Знати місце спостережних аналітичних досліджень у загальній структурі епідеміологічних досліджень, їх види та особливості 16. Знати призначення та особливості організації досліджень випадок-контроль та когортного дослідження; 17. Знати переваги та недоліки досліджень випадок-контроль, когортних, поперечних 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміти визначати об'єкти дослідження і їхні характеристики (змінні) 2. Вміти застосовувати засоби вимірювання частоти, які використовуються у сфері громадського здоров'я 3. Вміти застосовувати різні підходи до аналізу даних. 4. Вміти інтерпретувати показники описової статистики (середнє, медіана, мода, стандартне відхилення, дисперсія, квартилі, перцентилі) 5. Вміти оцінювати подані матеріали (таблиці, діаграми тощо) 6. Вміти інтерпретувати результати багатовимірної аналізу 7. Вміти описувати та оцінювати особливості розподілу захворюваності у часі та виявляти час найбільшого ризику захворіти 8. Вміти описувати та оцінювати особливості розподілу захворюваності у соціально-вікових групах населення, структуру хворих, виявляти групи з найбільшим ризиком захворювання та оцінювати епідеміологічну значущість цих груп 9. Вміти описувати та оцінювати особливості розподілу захворюваності на різних територіях та виявляти території з найбільшим ризиком захворювання 10. Вміти формулювати гіпотези про фактори ризику виявленого розподілу захворюваності 11. Вміти оцінювати епідеміологічну значущість хвороб 12. Вміти розраховувати показники наочності 13. Вміти розраховувати сумарні показники за показниками окремих груп населення 14. Вміти надавати епідеміологічну інтерпретацію статистичних показників, що використовуються для вимірювання захворюваності населення 15. Вміти під час роботи з літературними джерелами критично оцінювати висновки, зроблені на основі аналізу інтенсивних та екстенсивних показників

(одномоментних) досліджень;

18. Знати особливості екологічних досліджень;
19. Знати випадкові та систематичні помилки в аналітичних дослідженнях.
20. Знати визначення експериментальних аналітичних епідеміологічних досліджень, їх призначення
21. Знати визначення рандомізованих контрольованих досліджень (РКД); цілі, фази, організацію РКД; випадкові та систематичні помилки РКД
22. Знати основні стандарти проведення РКД
23. Знати основні показники оцінки ефективності та безпеки лікарських та профілактичних препаратів
24. Знати визначення поняття та призначення діагностичних тестів; основні етапи випробування діагностичного тесту
25. Знати визначення понять валідності та відтворюваності тесту, критерії цих показників
26. Знати помилки, які виникають через використання тестів із низькою валідністю
27. Знати визначення поняття та призначення скринінгових тестів
28. Знати критерії відбору тестів, придатних для скринінгових програм
29. Знати інформаційні системи у медицині;
30. Знати бази даних: визначення, класифікацію
31. Знати типи та особливості формулювання питань, що виникають при оцінці ефективності профілактики та лікування
32. Знати електронні джерела доказової інформації; наповнення та характеристики конкретних баз даних, що містять відомості з доказової медицини
33. Знати пошукові системи у базах даних; оператори булевої алгебри, що використовуються при пошуку інформації
34. Знати стратегії формування пошукового запиту у різних пошукових системах та БД залежно від типу клінічного питання
35. Знати методологічні фільтри
36. Знати визначення та основні особливості (переваги) доказової медицини
37. Знати причини виникнення доказової медицини та сфери її застосування
38. Знати напрями пошуку доказової інформації в основних базах даних;

16. Вміти представляти епідеміологічні дані в табличному та графічному вигляді.

17. Вміти застосовувати алгоритми організації епідеміологічних досліджень
18. Вміти надавати епідеміологічну інтерпретацію результатів аналітичних досліджень
19. Вміти оцінювати правильність організації когортних, поперечних досліджень та досліджень випадок- контроль
20. Вміти проводити оцінку статистичної достовірності результатів аналітичних досліджень
21. Вміти виявляти систематичні помилки в організації та результатах аналітичних досліджень
22. Вміти застосовувати алгоритми виявлення та оцінки факторів ризику виникнення та поширення хвороб.
23. Вміти оцінювати правильність організації РКД
24. Вміти проводити оцінку статистичної та клінічної значущості результатів РКД
25. Вміти застосовувати алгоритми організації рандомізованих контрольованих досліджень
26. Вміти оцінювати валідність діагностичних тестів
27. Вміти розраховувати чутливість та специфічність діагностичних тестів, хибнопозитивні та хибнонегативні результати, передтестову ймовірність (поширеність), прогностичну цінність (посттестову ймовірність) позитивного результату та прогностичну цінність (посттестову ймовірність) негативного результату орієнтовних результатів (likelihood ratio), передтестові та посттестові шанси
28. Вміти вибирати діагностичні тести, придатні для використання у програмах скринінгу
29. Вміти проводити пошук доказової інформації з медицини у різних базах даних, попередньо визначивши вид та структуру епідеміологічних досліджень, що дозволяють отримати доказову інформацію для вирішення конкретного практичного завдання
30. Вміти застосовувати відповідні стратегії для пошуку інформації про результати проведення РКД, систематичних оглядів, діагностичних тестів, етіологічних факторів, прогнозу розвитку хвороби, наслідків лікування, профілактичних програм з доведеною ефективністю
31. Вміти проводити пошук у базі MEDLINE

39. Знати принципи діяльності Кокранівської співпраці та Кокранівської електронної бібліотеки; основні розділи Кокранівської бібліотеки	за допомогою фільтрів методології досліджень Clinical Queries (клінічні запити)
40. Знати визначення та основну характеристику систематичних оглядів, їх відмінності від оглядів літератури, їх можливості та обмеження, основні етапи складання	32. Вміти оцінювати значущість інформації на вирішення практичного завдання
41. Знати поняття метааналізу, основні типи його проведення, методи подання результатів	33. Володіти методологією пошуку доказової інформації 34. Вміти давати оцінку результатам досліджень, одержаних у практиці метааналізу 35. Вміти використовувати принципи складання систематичних оглядів при узагальненні даних літератури 36. Вміти застосовувати критерії відбору епідеміологічних досліджень складання систематичних оглядів

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Оцінка вікової структури населення в поточному році за даними Держкомстату в Україні та/або регіоні	С
2	Оцінка структури смертності населення в інтенсивних та екстенсивних показниках за основними класами причин смерті за даними Держкомстату в Україні та/або регіоні	С
3	Оцінка структури інфекційної інцидентності населення в інтенсивних та екстенсивних показниках за даними Центру громадського здоров'я МОЗ України та регіональних ЦКПХ в Україні та/або регіоні	С
4	Порівняльний аналіз захворюваності на окремі нозології в Україні та інших країнах Європейського регіону ВООЗ в базі даних "Health for All explorer" https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/ (створення діаграм та таблиць)	С
5	Порівняльний аналіз смертності з окремих нозологій в Україні та інших країнах Європейського регіону ВООЗ в базі даних "Health for All explorer" https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/ (створення діаграм та таблиць)	С
6	Порівняльний аналіз захворюваності та смертності в Україні та інших країнах світу та створення діаграм в базі даних "Our World in Data" https://ourworldindata.org/covid-deaths або в інших відкритих міжнародних базах даних	С
7	Проведення кореляційного (кореляційно-регресійного) аналізу статистичної залежності захворюваності (смертності) від соціально-економічних та природних чинників за даними епіднагляду	А
8	Створення та аналіз тетрагоричної таблиці (2×2) для аналітичного дослідження «випадок-контроль» за даними епіднагляду	В
9	Створення та аналіз тетрагоричної таблиці (2×2) для аналітичного когортного дослідження за даними епіднагляду	В
Курс 03	Епідеміологічний нагляд за інфекційними та неінфекційними хворобами.	
Мета	Засвоїти наукові та організаційні основи епідеміологічного	

нагляду та профілактики актуальних інфекційних та неінфекційних хвороб	
Знання	Уміння
<p>1. Знати правові засади протиепідемічного захисту населення України</p> <p>2. Знати зміст епідеміологічного нагляду та системи профілактичних та протиепідемічних заходів</p> <p>3. Знати систему реєстрації захворювань та смертей та перелік інфекційних захворювань, які підлягають реєстрації в Україні</p> <p>4. Знати зміст та види епідеміологічної діагностики</p> <p>5. Знати організаційні та функціональні основи епідеміологічного моніторингу.</p> <p>6. Знати стандартне визначення випадку захворювання</p> <p>7. Знати методику проведення епідеміологічного обстеження осередку інфекції</p> <p>8. Знати ознаки та типи спалахів, підходи до реагування на спалахи</p> <p>9. Знати етапи і послідовність виконання ретроспективного епідеміологічного аналізу.</p> <p>10. Знати методику аналізу багаторічної динаміки захворюваності</p> <p>11. Знати методику аналізу річної (щомісячної) динаміки захворюваності</p> <p>12. Знати методику аналізу захворюваності за чинниками ризику</p> <p>13. Знати методику поточного оперативного епідеміологічного аналізу</p> <p>14. Знати методику прогнозування (моделювання) захворюваності та смертності</p> <p>15. Знати міжнародні медико-санітарні правила</p> <p>16. знати емерджентні та ремерджентні інфекції</p> <p>17. Знати карантинні заходи за умов виникнення випадків особливо небезпечних інфекційних хвороб на території країни</p> <p>18. Знати стратегії комунікації ризиків у надзвичайних ситуаціях</p> <p>19. Знати історію сучасної імунопрофілактики, її досягнення та перспективи</p> <p>20. Знати імунологічні основи імунопрофілактики</p>	<p>1. Вміти аналізувати прояви епідемічного процесу</p> <p>2. Вміти здійснювати епідеміологічну діагностику захворюваності населення</p> <p>3. Вміти координувати роботу первинної ланки надання медичної допомоги по здійсненню епідеміологічного обстеження осередків поодиноких випадків інфекційних хвороб</p> <p>4. Вміти координувати роботу вторинної та третинної ланок надання медичної допомоги по здійсненню епідеміологічного розслідування поодиноких випадків інфекційних хвороб</p> <p>5. Вміти проводити епідеміологічне бстеження кластерів та осередків особливо небезпечних інфекційних хвороб</p> <p>6. Вміти здійснювати рутинний епідеміологічний нагляд</p> <p>7. Вміти здійснювати дозорний епідеміологічний нагляд</p> <p>8. Вміти здійснювати активний епідеміологічний нагляд</p> <p>9. Вміти здійснювати пасивний епідеміологічний нагляд</p> <p>10. Вміти здійснювати синдромний епідеміологічний нагляд</p> <p>11. Вміти розслідувати локальні спалахи захворювань</p> <p>12. Вміти висловлювати пропозиції до управлінських рішень (цільові програми та інші плани епідеміологічної діяльності) щодо профілактики конкретних груп та нозологічних форм хвороб, а також управління здоров'ям населення</p> <p>13. Вміти застосовувати алгоритми прийняття управлінських рішень щодо проведення профілактичних заходів</p> <p>14. Вміти виконувати ретроспективний епідеміологічний аналіз</p> <p>15. Вміти проводити аналіз багаторічної динаміки захворюваності</p> <p>16. Вміти проводити аналіз річної (щомісячної) динаміки захворюваності</p> <p>17. Вміти проводити аналіз захворюваності за чинниками ризику</p> <p>18. Вміти проводити поточний (оперативний) епідеміологічний аналіз</p> <p>19. Вміти використовувати нормативно-методичні документи щодо санітарної охорони територій України</p> <p>20. Вміти планувати та організовувати протиепідемічні та профілактичні заходи при</p>

21. Знати характеристику сучасних імунобіологічних препаратів	виникненні випадків інфекційних хвороб що мають міжнародне значення
22. Знати умови зберігання та транспортування медичних імунобіологічних препаратів	21. Вміти визначати всі кроки комунікацій, що відбуваються на кожному етапі надзвичайної ситуації
23. Знати показання та протипоказання до вакцинопрофілактики	22. Вміти визначати єдиний переважаючий комунікативний результат (ЄПКР)
24. Знати Національний календар щеплень	23. Вміти написати ЄКПР для конкретної теми охорони здоров'я
25. Знати стандартне визначення неблагоприємних подій після імунізації (НППІ) та особливості нагляду за НППІ	24. Вміти обирати найкращі стратегії комунікації в надзвичайних ситуаціях
26. Знати організацію щеплювальної роботи	25. Вміти обирати стратегії залучення спільноти до комунікацій ризиків у надзвичайній ситуації
27. Знати методи оцінки якості та ефективності імунопрофілактики	26. Вміти складати план комунікації ризиків
28. Знати правові та етичні норми імунопрофілактики	27. Вміти застосовувати у вирішенні поставлених завдань законодавчі та нормативно-методичні документи, які регламентують питання, пов'язані з імунопрофілактикою
29. Знати систему державного контролю за якістю та ефективністю вакцин	28. Вміти оцінювати чинники, що впливають на ефективність та безпечність імунопрофілактики
30. Знати логістику імунобіологічних препаратів	29. Вміти планувати, організовувати та проводити імунізацію дітей та дорослих
31. Знати методiku оцінювання ефективності вакцинопрофілактики	30. Вміти оцінювати якість та ефективність вакцинопрофілактики
	31. Вміти проводити оцінку економічної ефективності імунопрофілактики
	32. Вміти оцінювати критерії дотримання умов холодового ланцюга при логістиці вакцин
	33. Вміти вносити дані щодо НППІ до електронної системи фармаконагляду

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Епідеміологічне обстеження осередку інфекційного захворювання з оформленням карт та актів епідеміологічного обстеження	С
2	Розслідування спалаху інфекційного захворювання з оформленням карт та актів епідеміологічного обстеження	В
3	Визначення фактичної ефективності вакцинопрофілактики за даними епіднагляду Центру громадського здоров'я МОЗ України в країні та/або регіоні	А
4	Створення прес-релізу для ЗМІ щодо епідемічної ситуації в Україні та/або регіоні	А
5	Написання ЄКПР для конкретної теми охорони здоров'я	А
6	Складання плану протиепідемічних заходів в районі (регіоні) щодо конкретної нозоформи	А
7	Проведення ретроспективного епідеміологічного аналізу в районі (регіоні) щодо конкретної нозоформи	В
8	Проведення оперативного епідеміологічного аналізу в районі (регіоні) щодо конкретної нозоформи	В

Курс 04

Загальна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням

	медичної допомоги. Епідеміологічний нагляд та інфекційний контроль.	
Мета	Розуміти критерії визначення випадків інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги та антимікробної резистентності, заходи із запобігання інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги, критерії та індикатори епідеміологічного нагляду за ПНМД; структуру та функції відділів/відділень інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я	
	Знання	Уміння
	<p>1. Знати сучасну епідемічну ситуацію щодо інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги (ПНМД) етіологічну структуру ПНМД;</p> <p>2. Знати ознаки формування та властивості госпітальних штамів збудників</p> <p>3. Знати фактори ризику захворювання пацієнтів на ПНМД</p> <p>4. Знати основні клінічні прояви ПНМД</p> <p>5. Знати причини зростання захворюваності на ПНМД</p> <p>6. Знати епідеміологічні особливості госпітальної інфекції (ГІ), що викликається патогенними та умовно-патогенними мікроорганізмами</p> <p>7. Знати особливості епідеміологічного нагляду за ПНМД</p> <p>8. Знати структуру ПНМД у багатопрофільних стаціонарах та систему заходів щодо їх профілактики</p> <p>9. Знати епідеміологічні особливості та основні напрями профілактики ПНМД у лікувально-профілактичних закладах різного типу</p> <p>10. Знати ПНМД серед медичного персоналу та основні напрями їх профілактики</p> <p>11. Знати основні напрями діяльності госпітального епідеміолога</p> <p>12. Знати стандарти поведінки з медичними відходами в лікувально-профілактичних закладах та способи їх збору та знешкодження</p>	<p>1. Вміти використовувати у вирішенні поставлених завдань законодавчі та нормативно-методичні документи, що регламентують різні питання, пов'язані з ПНМД</p> <p>2. Вміти оцінювати прояви епідемічного процесу ПНМД з метою виявлення чинників ризику</p> <p>3. Вміти диференціювати випадки занесення та внутрішньолікарняного зараження ПНМД, що спричиняються патогенними мікроорганізмами</p> <p>4. Вміти оцінити правильність діагностики випадків ПНМД в різних стаціонарах</p> <p>5. Вміти оцінити організацію заходів інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я</p> <p>6. Вміти проаналізувати результати моніторингу циркуляції збудників ПНМД</p> <p>7. Вміти оцінити правильність призначення антибіотиків з урахуванням спектру їх чутливості за результатами моніторингу антибіотикорезистентності з використанням програми WHONET.</p> <p>8. Вміти оцінити дотримання персоналом ЗОЗ правил гігієни рук</p> <p>9. Вміти оцінити організацію дезінфекції та стерилізації виробів медичного призначення</p> <p>10. Вміти оцінювати здійснення заходів адміністративного компоненту інфекційного контролю</p> <p>11. Вміти оцінювати здійснення заходів інженерного компоненту інфекційного контролю</p> <p>12. Вміти оцінювати здійснення заходів по використанню індивідуальних засобів захисту</p>
Практичні навички/компетентності		
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здійснення епідеміологічного нагляду за інфекціями, пов'язаними з наданням медичної допомоги, та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, факторів ризику)	С

2	Навчання середнього й молодшого медичного персоналу правилам санітарно-гігієнічного режиму перебування пацієнтів і членів їх сімей в ЗОЗ і проведення серед пацієнтів основних маніпуляцій і процедур, елементам здорового способу життя	D
3	Здатність до проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги.	A
4	Аналіз роботи відділів/відділень інфекційного контролю в ЗОЗ різного профілю	C
5	Аналіз Програми інфекційного контролю відділів/відділень інфекційного контролю в ЗОЗ різного профілю	B
6	Моніторинг і оцінка дотримання правил гігієни рук в ЗОЗ різного профілю	C
7	Моніторинг і оцінка реалізації заходів безпеки по недопущенню інфікування мікроорганізмами з антимікробною резистентністю в ЗОЗ різного профілю	C
8	Моніторинг і оцінка реалізації заходів безпечного поводження з медичними відходами в ЗОЗ різного профілю	C
9	Здатність визначати джерело та/або місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела; обробляти та аналізувати отриману інформацію	C
Курс 05	Загальна характеристика інфекцій дихальних шляхів. Епідеміологія, профілактика та заходи в осередках інфекцій дихальних шляхів.	
Мета	Вивчити епідеміологічні особливості групи інфекцій дихальних шляхів та окремих актуальних нозологічних форм, засвоїти основні профілактичні та протиепідемічні заходи та оцінити їх потенційну ефективність. Розуміти основні принципи організації та проведення епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекціями дихальних шляхів	
Знання		Уміння
1. Знати алгоритм виявлення та реєстрації випадків інфекцій дихальних шляхів 2. Знати сучасні міжнародні, національні вимоги до елімінації інфекцій дихальних шляхів 3. Знати основні напрямки та види епідеміологічного нагляду за інфекціями дихальних шляхів 4. Знати епідеміологічну, економічну, соціальну значущість туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору, краснухи, СВК, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу (сезонного і пандемічного), ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової пневмонії, гемофільної інфекції 5. Знати характеристику збудників туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору,		1. Вміти аналізувати кількісні та якісні прояви епідемічного процесу туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору, краснухи, СВК, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу (сезонного і пандемічного), ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції 2. Вміти проводити оперативне оцінювання епідемічної ситуації щодо захворюваності на окремі інфекції дихальних шляхів за даними моніторингу 3. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації осередків і спалахів інфекцій дихальних шляхів 4. Вміти координувати роботу ЗОЗ різного

<p>краснухи, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу, ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції</p> <p>6. Знати характеристику, механізм та прояви епідемічного процесу туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору, краснухи, СВК, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу, ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції</p> <p>7. Знати перелік протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору, краснухи, СВК, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу, ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції</p> <p>8. Знати класифікацію випадків інфекцій дихальних шляхів для потреб епідеміологічного нагляду</p> <p>9. Знати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за інфекціями дихальних шляхів</p>	<p>профілю по здійсненню епідрозслідування поодиноких випадків туберкульозу, кашлюку, кору, краснухи, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу, ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції</p> <p>5. Вміти оцінювати якість та ефективність протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках туберкульозу, дифтерії, кашлюку, кору, краснухи, епідемічного паротиту, вітряної віспи, грипу, ГРВІ, SARS, MERS-CoV, COVID19, скарлатини, гнійних бактеріальних менінгітів, менінгококової інфекції, пневмококової пневмонії, гемофільної інфекції</p> <p>6. Вміти здійснювати прогнозування рівня захворюваності (коротко- та середньострокове) на інфекції дихальних шляхів</p> <p>7. Вміти використовувати інформаційні технології для обробки та аналізу даних про захворюваність на інфекції дихальних шляхів</p> <p>8. Вміти класифікувати випадки інфекцій дихальних шляхів, використовуючи класифікацію для потреб епідеміологічного нагляду</p> <p>9. Вміти розраховувати та аналізувати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за інфекціями дихальних шляхів</p>
--	---

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здатність реалізовувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології інфекцій дихальних шляхів	C
2	Планування заходів щодо запобігання розповсюдження інфекцій дихальних шляхів	D
3	Організація та координація проведення первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекцій дихальних шляхів	D
4	Здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекціями дихальних шляхів та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, чинників ризику)	C
5	Аналіз захворюваності населення на інфекції дихальних шляхів з встановленням групи ризику, території ризику, часу ризику, чинників ризику; оцінювання впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції	C
6	Обчислення показників якості епідеміологічного нагляду за	D

	кором та краснухою (показники відхилення випадків, лабораторних досліджень, виявлення вірусів, встановлення джерела інфекції, своєчасності розслідування)	
7	Санітарно-просвітницька діяльність серед різних груп населення профілактичні заходи щодо попередження виникнення інфекцій дихальних шляхів, що найбільш часто зустрічаються, здійснювати загальнооздоровчі заходи щодо формування здорового способу життя з урахуванням різних груп (вікових, соціальних, професійних тощо) населення і стану здоров'я, давати рекомендації щодо здорового харчування, по режимам руху і занять фізичною культурою	С
8	Здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу	С
9	Підготовка лекцій для проведення санітарно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики інфекцій дихальних шляхів	С

Курс 06	Загальна характеристика кишкових інфекцій. Епідеміологія, профілактика та заходи в осередках кишкових інфекцій.
Мета	Вивчити епідеміологічні особливості групи кишкових інфекцій та окремих актуальних нозологічних форм, засвоїти основні профілактичні та протиепідемічні заходи та оцінити їх потенційну ефективність. Розуміти основні принципи організації та проведення епідеміологічного нагляду (спостереження) за кишковими інфекціями

Знання	Уміння
<ol style="list-style-type: none"> Знати алгоритм виявлення та реєстрації випадків кишкових інфекцій Знати сучасні міжнародні, національні вимоги щодо ерадикації поліомієліту Знати основні напрямки та види епідеміологічного нагляду за кишковими інфекціями Знати характеристику збудників холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е Знати механізм розвитку та прояви епідемічного процесу холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е Знати зміст та організацію епідеміологічного нагляду за холерою, черевним тифом, зоонозними сальмонельозами, шигельозами, ботулізмом, поліомієлітом, ротавірусною інфекцією, норовірусною інфекцією, гепатитами А та Е Знати стандарти епідеміологічного нагляду за гострими в'ялими паралічами (ГВП) 	<ol style="list-style-type: none"> Вміти аналізувати кількісні та якісні прояви епідемічного процесу холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е Вміти проводити оперативне оцінювання епідемічної ситуації щодо захворюваності на окремі кишкові інфекції за даними моніторингу Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації осередків і спалахів кишкових інфекцій Вміти скласти план заходів реагування на спалах, зумовлений диким або циркулюючим вакциноспорідненим поліовірусом Вміти координувати роботу ЗОЗ різного профілю по здійсненню епідрозслідування поодиноких випадків холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е Вміти оцінювати якість та ефективність протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е

8. Знати перелік протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках холери, черевного тифу, зоонозних сальмонельозів, шигельозів, ботулізму, поліомієліту, ротавірусної інфекції, норовірусної інфекції, гепатитів А та Е	7. Вміти здійснювати прогнозування рівня захворюваності (коротко- та середньострокове) на кишкові інфекції
9. Знати класифікацію випадків кишкових інфекцій для потреб епідеміологічного нагляду	8. Вміти використовувати інформаційні технології для обробки та аналізу даних про захворюваність на кишкові інфекції
10. Знати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за кишковими інфекціями	9. Вміти класифікувати випадки кишкових інфекцій, використовуючи класифікацію для потреб епідеміологічного нагляду
	10. Вміти розраховувати та аналізувати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за кишковими інфекціями

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здатність реалізовувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології кишкових інфекцій	C
2	Планування заходів щодо запобігання розповсюдження кишкових інфекцій	D
3	Організація та координація проведення первинних протиепідемічних заходів в осередках кишкових інфекцій	D
4	Здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження) за кишковими інфекціями та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, чинників ризику)	C
5	Аналіз захворюваності населення на кишкові інфекції з встановленням групи ризику, території ризику, часу ризику, чинників ризику; оцінювання впливу соціально- економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції	C
6	Обчислення показників якості епідеміологічного нагляду за поліомієлітом (показник зареєстрованих випадків ГВП, термінів лабораторних досліджень, виявлення вірусів, обстеження контактних, своєчасності епідрозслідування)	D
7	Санітарно-просвітницька діяльність серед різних груп населенням профілактичні заходи щодо попередження виникнення кишкових інфекцій, що найбільш часто зустрічаються, здійснювати загальнооздоровчі заходи щодо формування здорового способу життя з урахуванням різних груп (вікових, соціальних, професійних тощо) населення і стану здоров'я, давати рекомендації щодо здорового харчування, по режимам руху і занять фізичною культурою	C
8	Здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу	C
9	Підготовка лекцій для проведення санітарно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики кишкових інфекцій	C

Курс 07

Загальна характеристика кров'яних інфекцій.

Епідеміологія, профілактика та заходи в осередках кров'яних інфекцій.

Мета

Вивчити епідеміологічні особливості групи кров'яних інфекцій та

	окремих актуальних нозологічних форм, засвоїти основні профілактичні та протиепідемічні заходи та оцінити їх потенційну ефективність. Розуміти основні принципи організації та проведення епідеміологічного нагляду (спостереження) за кров'яними інфекціями	
	Знання	Уміння
	<p>1. Знати загальну характеристику групи трансмісивних інфекцій</p> <p>2. Знати епідеміологічну, економічну, соціальну значущість арбовірусних хвороб, геморагічних гарячок</p> <p>3. Знати характеристику збудників арбовірусних хвороб, геморагічних гарячок; характеристику та прояви епідемічного процесу; протиепідемічні та профілактичні заходи</p> <p>4. Знати епідеміологічну, економічну, соціальну значущість чуми, туляремії, бореліозу, малярії</p> <p>5. Знати характеристику збудників чуми, туляремії, бореліозу, малярії</p> <p>6. Знати характеристику, механізми та прояви епідемічного процесу чуми, туляремії, бореліозу малярії; протиепідемічні та профілактичні заходи</p> <p>7. Знати перелік протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках трансмісивних інфекцій</p>	<p>1. Вміти аналізувати прояви епідемічного процесу певної нозологічної форми інфекції</p> <p>2. Вміти проводити оперативну оцінку епідемічної ситуації за даними моніторингу</p> <p>3. Вміти класифікувати випадки трансмісивних інфекцій, використовуючи класифікацію для потреб епідеміологічного нагляду</p> <p>4. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації осередків трансмісивних інфекцій</p> <p>5. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації спалахів трансмісивних інфекцій</p> <p>6. Вміти оцінювати якість та ефективність профілактичних та протиепідемічних заходів в осередках трансмісивних інфекцій</p> <p>7. Вміти розраховувати та інтерпретувати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за трансмісивними інфекціями</p>
Практичні навички/компетентності		
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здатність реалізовувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології кров'яних інфекцій	C
2	Планування заходів щодо запобігання розповсюдження кров'яних інфекцій	D
3	Організація та координація проведення первинних протиепідемічних заходів в осередках кров'яних інфекцій	D
4	Здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження) за кров'яними інфекціями та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, чинників ризику)	C
5	Аналіз захворюваності населення на кров'яні інфекції, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику, проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції	C
6	Здатність проводити з населенням профілактичні заходи щодо попередження виникнення кров'яних інфекцій, що найбільш часто зустрічаються, здійснювати загальнооздоровчі заходи щодо формування здорового способу життя з урахуванням різних груп (вікових,	C

	соціальних, професійних тощо) населення і стану здоров'я	
7	Обчислення показників якості епідеміологічного нагляду за кров'яними інфекціями	D
8	Здатність організувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу до епіднагляду за кров'яними інфекціями	C
9	Підготовка лекцій для проведення санітарно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики кров'яних інфекцій	C
Курс 08	Загальна характеристика інфекцій зовнішніх покривів. Епідеміологія, профілактика та заходи в осередках інфекцій зовнішніх покривів.	
Мета	Вивчити епідеміологічні особливості групи інфекцій зовнішніх покривів та окремих актуальних нозологічних форм, засвоїти основні профілактичні та протиепідемічні заходи та оцінити їх потенційну ефективність. Розуміти основні принципи організації та проведення епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекціями зовнішніх покривів	
	Знання	Уміння
	<p>1. Знати характеристику збудників геморагічних гарячок, сказу, правця, сибірки, гепатитів В і С, ВІЛ-інфекції, захворювань, що передаються статевим шляхом (сифіліс, гонококова інфекція, уrogenітальний хламідіоз тощо), папілома-вірусної інфекції людини</p> <p>2. Знати епідеміологічну, економічну, соціальну значущість геморагічних гарячок, сказу, правця, сибірки, гепатитів В і С, ВІЛ-інфекції, захворювань, що передаються статевим шляхом (сифіліс, гонококова інфекція, уrogenітальний хламідіоз тощо), папілома-вірусної інфекції людини</p> <p>3. Знати характеристику, механізми та прояви епідемічного процесу геморагічних гарячок, сказу, правця, сибірки, гепатитів В і С, ВІЛ-інфекції, захворювань, що передаються статевим шляхом (сифіліс, гонококова інфекція, уrogenітальний хламідіоз тощо), папілома-вірусної інфекції людини</p> <p>4. Знати перелік протиепідемічних та профілактичних заходів в осередках інфекцій зовнішніх покривів</p> <p>5. Знати сучасні міжнародні, національні вимоги щодо боротьби з інфекціями зовнішніх покривів</p> <p>6. Знати основні напрямки епідеміологічного нагляду за інфекціями зовнішніх покривів</p>	<p>1. Вміти аналізувати прояви епідемічного процесу певної нозологічної форми групи інфекцій зовнішніх покривів</p> <p>2. Вміти проводити оперативну оцінку епідемічної ситуації за даними моніторингу</p> <p>3. Вміти класифікувати випадки інфекцій зовнішніх покривів, використовуючи класифікацію для потреб епідеміологічного нагляду</p> <p>4. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації осередків інфекцій зовнішніх покривів</p> <p>5. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації спалахів інфекцій зовнішніх покривів</p> <p>6. Вміти оцінювати якість та ефективність профілактичних та протиепідемічних заходів в осередках інфекцій зовнішніх покривів</p> <p>7. Вміти розраховувати та інтерпретувати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за інфекціями зовнішніх покривів</p> <p>8. Вміти використовувати інформаційні технології для обробки та аналізу даних про захворюваність на інфекції зовнішніх покривів</p>

7. Знати індикаторні показники якості нагляду за інфекціями зовнішніх покривів		
Практичні навички/компетентності		
№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здатність реалізовувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології інфекцій зовнішніх покривів	C
2	Планування заходів щодо запобігання розповсюдження інфекцій зовнішніх покривів	D
3	Організація та координація проведення первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекцій зовнішніх покривів	D
4	Здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекціями зовнішніх покривів та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, чинників ризику)	C
5	Аналіз захворюваності населення на інфекції зовнішніх покривів, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику, проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції	C
6	Обчислення показників якості епідеміологічного нагляду за інфекціями зовнішніх покривів	D
7	Здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу до епіднагляду за інфекціями зовнішніх покривів	C
8	Підготовка лекцій для проведення санітарно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики інфекцій зовнішніх покривів	C
9	Підготовка навчально-методичних матеріалів до занять з середнім й молодшим медичним персоналом з питань подолання стигми до людей, які живуть з ВІЛ	D
Курс 09	Загальна характеристика гельмінтозів. Епідеміологія, профілактика та заходи в осередках гельмінтозів.	
Мета	Вивчити епідеміологічні особливості групи гельмінтозів та окремих актуальних нозологічних форм, засвоїти основні профілактичні та протиепідемічні заходи та оцінити їх потенційну ефективність. Розуміти основні принципи організації та проведення епідеміологічного нагляду (спостереження) за кишковими інфекціями	
Знання		Уміння
1. Знати загальну епідеміологічну характеристику гельмінтозів, їхню соціально-економічну значимість 2. Знати біолого-екологічні особливості гельмінтів, що визначають епідеміологічні особливості гельмінтозів 3. Знати механізм взаємодії гельмінтів з організмом хазяїна (хазяїв) при		1. Вміти оцінювати прояви епідемічного процесу гельмінтозів, виявляти умови, що сприяють формуванню осередків. 2. Вміти проводити оперативну оцінку епідемічної ситуації за даними моніторингу 3. Вміти використовувати нормативно-методичні документи, що регламентують профілактичні та протиепідемічні заходи при

найважливіших контагіозних гельмінтозах, гео- та біогельмінтозах	гельмінтозах
4. Знати епідеміологічну класифікацію гельмінтозів	4. Вміти обґрунтовувати вибір та організувати профілактичні та протиепідемічні заходи з локалізації та ліквідації сімейних осередків гельмінтозів
5. Знати прояви епідемічного процесу гельмінтозів	5. Вміти планувати та здійснювати профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках гельмінтозів в організованих дитячих колективах
6. Знати роль природних та соціальних умов у формуванні осередків гельмінтозів	6. Вміти оцінювати якість та ефективність профілактичних та протиепідемічних заходів в осередка гельмінтозів
7. Знати зміст та потенційну ефективність профілактичних та протиепідемічних заходів при гельмінтозах	7. Вміти розраховувати та інтерпретувати індикаторні показники якості епідеміологічного нагляду за гельмінтозами
8. Знати особливості епідеміологічного нагляду за гельмінтозами	

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Здатність реалізовувати на практиці засвоєні фахові знання з епідеміології гельмінтозів	C
2	Планування заходів щодо запобігання розповсюдження гельмінтозів	D
3	Організація та координація проведення первинних протиепідемічних заходів в осередках гельмінтозів	D
4	Здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження) за гельмінтозами та встановлення епідеміологічних ризиків (груп ризику, територій та часу ризику, чинників ризику)	C
5	Аналіз захворюваності населення на гельмінтози, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику, проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції	C
6	Здатність проводити з населенням профілактичні заходи щодо попередження виникнення гельмінтозів, що найбільш часто зустрічаються, здійснювати загальнооздоровчі заходи щодо формування здорового способу життя з урахуванням різних груп (вікових, соціальних, професійних тощо) населення і стану здоров'я	C
7	Обчислення показників якості епідеміологічного нагляду за гельмінтозами	D
8	Здатність організувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу до епіднагляду за гельмінтозами	C
9	Підготовка лекцій для проведення санітарно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань профілактики гельмінтозів	C
Курс 10		Біологічна безпека і біологічний захист.
Мета		Засвоєння наукових та організаційних основ біологічної безпеки та біологічного захисту
Знання		Уміння

1. Знати види біологічних загроз 2. Знати основні компоненти і принципи функціонування системи захисту від біологічних загроз 3. Знати розділи та етапи епідеміологічної діагностики штучно створеного епідемічного процесу 4. Знати перелік профілактичних і протиепідемічних заходів в осередках біотерористичних атак	1. Вміти здійснювати епідеміологічну діагностику штучно створеного епідемічного процесу 2. Вміти коригувати плани реагування на різні види біологічних загроз 3. Вміти організовувати та проводити протиепідемічні заходи в осередках біотерористичних атак
---	---

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Проведення порівняльного аналізу проявів епідемічного процесу природного та штучного походження з різними механізмами передачі	А
2	Складання плану проведення протиепідемічних заходів в осередку можливої біотерористичної атаки з урахуванням ймовірного механізму передачі	А

Курс 11

Військова епідеміологія

Мета

Засвоєння наукових та організаційних принципів протиепідемічного забезпечення військ у мирний і особливі періоди часу

Знання

Уміння

1. Знати протиепідемічне забезпечення військ у мирний і особливі періоди часу
2. Знати організацію та проведення санітарно-епідеміологічної розвідки
3. Знати види та характеристики біологічної зброї
4. Знати принципи та методи індикації, ідентифікації
5. Знати принципи біологічної розвідки
6. Знати принципи організації проведення санітарно-евакуаційних заходів.

1. Вміти організувати та проводити санітарно-епідеміологічну розвідку
2. Вміти проводити індикацію бактеріальних засобів за скороченою схемою
3. Вміти проводити індикацію бактеріальних засобів за розширеною схемою
4. Вміти організувати та проводити біологічну розвідку
5. Вміти оцінювати обстановку за результатами санітарно-епідеміологічної розвідки

Практичні навички/компетентності

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1	Складання звіту (довідної записки) про результати санітарно-епідеміологічної розвідки щодо можливого застосування біологічної зброї	А
2	Формулювання висновку щодо оцінки санітарно-епідемічної обстановки	А
3	Складання плану реагування на ймовірне застосування біологічної зброї	А

V. ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

№	Назва програми	Обсяг програми
1	Невідкладні медичні стани (підготовка до ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК-3)	12 год.

2	Клінічна мікробіологія	12 год.
---	------------------------	---------

**VI. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ
БАЗУЄТЬСЯ ПРИМІРНА ПРОГРАМА, РЕКОМЕНДОВАНА
ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ**

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6.
3. Кодекс законів по працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Додаток до номеру.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51.
5. Закон України №1645-III від 06.04.2000 р. «Про захист населення від інфекційних хвороб». Закон України № 2801-XII від 19.11.1992 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
6. Закон України №4004-XII від 24.02.1994 р. «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – ст. 314.
8. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня.2014 р. № 1700-VII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2014.. – № 49. – ст. 2056.
9. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – ст. 481.
10. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – ст. 668.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Військова епідеміологія: навчальний посібник (ВНЗ IV р. а.) / Н.О. Виноград, З.П.Василишин, Л.П. Козак. - 2-е вид., переробл. та допов. - К. : ВСВ «Медицина», 2021. - 184 с.
2. Загальна епідеміологія: навчальний посібник (ВНЗ IV р. а.) / Н.О. Виноград, З.П.Василишин, Л.П. Козак. - 5-е вид., переробл. та допов. - К. : ВСВ «Медицина», 2021. - 272 с.
3. Спеціальна епідеміологія: навчальний посібник (ВНЗ IV р. а.) / Н.О. Виноград, З.П.Василишин, Л.П. Козак. - 2-е вид. Київ ВСВ «Медицина», 2018. - 368 с.
4. Імунопрофілактика інфекційних хвороб // за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. – 3-є видання – Київ ВСВ «Медицина», 2022 р. – 336 с.
5. Дезінфектологія. Дезінфекція, стерилізація, дезінсекція, дератизація: Підручник для студентів вищих навчальних закладів медичного профілю / Н.С. Морозова, В.Ф. Марієвський К.: Наукова думка, 2019. - 240 с.
6. Інфекційні хвороби: підручник / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. - 2-є видання. Київ ВСВ «Медицина», 2018. – 688 с.
7. Внутрішньолікарняні інфекції та інфекційний контроль: навчальний посібник / К.В. Юрко, В.М. Козько, Г.О. Соломенник. – 1 вид. – Київ ВСВ «Медицина». – 2020. – 296 с.
8. Тропічні хвороби: навчальний посібник / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко. – Київ ВСВ «Медицина». 2020. – 384 с.
9. Медична паразитологія з ентомологією: навчальний посібник / за ред. В.М. Козька, В.В. М'ясоєдова. К., 2015. - 336 с.

10. Актуальні питання епідеміології інфекційних хвороб тропічних країн / Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III- IV рівнів акредитації // Трунова О. А., Романенко Т.А., Колесникова І.П., Коломійцева Г.М., Донецьк, 2010. 203 с.
11. Дикер Р. Принципы эпидемиологии: введение в практическую эпидемиологию и биостатистику: перев. с англ. / под ред. Савиных А., Давидянц В., Пул В. // Центр по контролю и профилактике заболеваний. 1998. – 457 с.
12. Principles of Epidemiology in Public Health Practice Third Edition An Introduction to Applied Epidemiology and Biostatistics (self-study course SS1978). – 3d edition. Centre for Disease Control and Prevention. 2012 -75 p.
13. Improving infection prevention and control at the health facility: Interim practical manual supporting implementation of the WHO Guidelines on Core Components of Infection Prevention and Control Programmes. Geneva: World Health Organization; 2018.- 124p.
14. Guideline for Disinfection and Sterilization in Healthcare Facilities, Recommendations of CDC and the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee (HICPAC), Update: May 2019, 163 p.
15. Guideline for Isolation Precautions: Preventing Transmission of Infectious Agents in Healthcare Settings, <https://www.cdc.gov/infectioncontrol/guidelines/isolation/index.html>, Last update: July 2019, 206 p.
16. Guideline WHO «Infection Prevention and Control (IPC) Assessment Framework (IPCAF) the facility level» //WHO/HIS/SDS/2018/9/ - 15 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство охорони здоров'я України: <http://www.moz.gov.ua/>.
2. Центр Громадського здоров'я МОЗ України <https://www.phc.org.ua/>
3. Верховна Рада України <https://rada.gov.ua/>
4. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
6. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>
7. Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>
8. Північно-атлантичний альянс (НАТО) <http://www.na4to.int/>
9. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
10. Європейська база даних «Здоров'я для всіх». Копенгаген: ЄРБ ВОЗ.- <http://www.euro.who.int/ru/data-and-evidence/databases/european-health-for-all-family-of-databases-hfa-db>
11. Centers for diseases control and prevention <https://www.cdc.gov/oralhealth/infectioncontrol/summary-infection-prevention-practices/assessments.html>
12. <https://www.who.int/antimicrobial-resistance/publications/global-action-plan/en/>
13. www.publish.csiro.au/HI/pdf/HI02038
14. <https://www.who.int/gpsc/ipc-components/en/>
15. WHO 2014 Interim Infection Prevention and Control Guidance for Care of Patients with Suspected or Confirmed Filovirus Hemorrhagic Fever in Health-Care Settings, with Focus on Ebola
16. https://apps.who.int/iris/bitstream/10665/130596/1/WHO_HIS_SDS_2014.4_eng.pdf?ua=1&ua=1
17. Health Technical Memorandum 01-04: Decontamination of linen for health and social care <http://www.gov.uk/government/collections/health-building-notes-core-element>
18. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
19. <https://asm.org>
20. <https://www.cochranelibrary.com>
21. <https://www.escmid.org>